

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

naziv **ZDRAVSTVENA NEGA POPKA NOVOROJENČKA**

koda **08.01**

Ključne besede: **poppek, popkovni krn, zdravstvena nega popka, novorojenček**

Namen aktivnosti: **Vzdrževanje čistega in suhega popka, ki omogoča najhitrejše, najvarnejše in najbolj optimalno celjenje popka.**

Potrebni pripomočki:

- netkani sterilni zloženci ali tamponi
- 0,9 % Na Cl (volumen 10 - 20 ml)
- antiseptično sredstvo (brez vsebnosti alkohola – na primer največ 4% klorheksidin ali oktinidinijev dihidroklorid)
- pinceta ali pean po potrebi
- trak za fiksiranje (širina največ 1,5 cm)
- zaščitne nesterilne rokavice
- ledvička ali koš za odpadke
- pripomočki za anogenitalno nego
- novorojenčka
- razkužilo za roke po standardu ustanove

Predvideni čas izvajanja protokola (aktivnosti): **10 minut**

Skrbnik protokola aktivnosti zdravstvene nege:

**Sekcija MS in ZT v pediatriji
Sekcija MS in ZT v patronažni dejavnosti
Sekcija medicinskih sester in babic**

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti: **1**

odgovorna oseba protokola: **Janja Gržinić, Majda Oštir**

Aktivnost ZBN lahko izvede:		omejitve, pripombe
bolničar - negovalec	NE	<i>calibri, 9, ležeče, modro, male črke</i>
tehnik zdravstvene nege	DA	<i>velja tudi za srednje med. sestre – babice, NE izvaja na področju patronažne dejavnosti</i>
diplomirana medicinska sestra	DA	
diplomirana babica	DA	
študent, pripravnik	DA	<i>pod nadzorom mentorja</i>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Izvedba aktivnosti zdravstvene nege:

Razkužimo roke
Razkužimo roke in nadenemo rokavice
Priprava otroka
Priprava staršev
Razkužimo roke
Ocena popka
Popek s krnom popkovnice <ul style="list-style-type: none">Najprej očistimo okolico popka z enkratnim krožnim potegom zloženca, nato krn od spodaj navzgor ter zaključimo s čiščenjem sponke. Postopek ponavljamo toliko časa, da je popek čist.Za čiščenje uporabljamo glede na oceno popka:<ul style="list-style-type: none">0.9 % raztopino NaCl (plastenka majhnih volumnov, znotraj roka uporabe),antiseptično raztopino,medicinska sestra po presoji za nego uporabi tudi sterilne vativane palčke.Po negi z fiziološko raztopino popek osušimo.Kadar uporabimo antiseptično sredstvo, mora le to delovati in popka ne osušujemo.Po končani negi popka si odstranimo rokavice in razkužimo roke. Popek brez krna popkovnice

opombe:

<i>Po standardu zdravstvene nege</i>
<i>Temperatura bivalnega okolja (24-26°C) , zaprta okna</i>
<i>Staršem razložimo namen in cilj postopka</i>
<i>V kolikor je bil popek prekrit z zložencem, nadenemo rokavice, zloženec odstranimo, odstranimo rokavice in ponovno razkužimo roke.</i>
Zdrav, rizičen, bolan <i>Zdrav popek (vse naštetega), odsotnost rdečine, otekline, gnojnega izcedka in smrdečega vonja ter močnejše krvavitve, granuloma ali druge tumorske formacije; čas odpadanja krna popkovnice manj kot dva tedna; izcedek manj kot dva tedna po odpadu krna popkovnice.</i> <i>Rizičen popek (vsaj eno od naštetega) rdečina brez otekline, gnojnega izcedka in smrdečega vonja; čas odpadanja krna popkovnice daljši kot dva tedna; izcedek več kot dva tedna po odpadu krna popkovnice.</i> <i>Bolan popek (vsaj eno od naštetega) rdečina, oteklina, gnojen izcedek, smrdeč vonj, močnejša krvavitev, granulom ali druga tumorska formacija.</i>
<i>Dejavniki, ki vplivajo na način zdravstvene nege popka novorojenčka</i> <i>Na način zdravstvene nege popka novorojenčka vpliva stanje popka (zdrav, rizičen, bolan), splošno zdravstveno stanje novorojenčka, novorojenčkovo okolje (bolnišnično ali izvenbolnišnično), socialnoekonomski status družine. Patronažna medicinska sestra ob prvem obisku novorojenčka na domu oceni socioekonomski status družine. Na podlagi le-tega se odloči o frekvenci in številu obiskov, ob morebitnih zapletih o hitrejši napotitvi k pediatru ali zdravniku ter o preskrbi z materialom, ki je potreben za nego popka."</i> <i>Po pregledu literature se zaradi toksičnosti več ne svetuje 70 % alkohol in ne več kot 4% klorheksidine (Sathiyamurthy et al 2015, Sathiyamurthy . et al 2016, Sathiyamurthy . et al 2016).</i> <i>Etanol in klorheksidin se lahko absorbirata perkutano in sta zato lahko potencialno toksična (Mullany.et al.).</i>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

<ul style="list-style-type: none">• Postopek je enak, le da dobro razpremo ležišče popka. Ležišče popka čistimo od znotraj navzven.	
Po končanem postopku uporabljene pripomočke razvrstimo med odpadke in razkužimo roke.	
Postopek dokumentiramo, opišemo stanje popka in način zdravstvene nege.	
<p>Popek naj bo čim manj pokrit in zračen (ustrezno temperaturi okolja). Priporoča se, da krna ali ležišče popka po odpadu krna popkovnice ne prekriva z zložencem, saj to podaljšuje čas celjenja popka. Plenica naj popka zaradi optimalnega sušenja ne prekriva v nobeni fazi do popolne zacelitve. Prekrivanje z zložencem se lahko izvaja le v primeru bolnega popka ali obilnega izcedka.</p>	
Pogostnost izvajanja zdravstvene nege popka Zdrav popek negujemo enkrat dnevno, če je onesnažen večkrat dnevno. Rizičen in bolan popek negujemo do trikrat dnevno, če je onesnažen večkrat dnevno.	
Zdravstveno vzgojno delo s starši poteka ob vsaki zdravstveni negi popka, zato smo pri izvajanju še posebej pozorni na svoje delo. Ko presodimo, da starši lahko sami izvedejo postopek, naj ga opravijo sami pod nadzorom medicinske sestre.	
Sobivanje matere in otroka	
<u>Zdravljenje bolnega popka</u> Če so potrebni postopki zdravljenja bolnega popka, kot so npr. antibiotična terapija, lapizacija, se novorojenčka napoti k pediatru. <u>Kopanje novorojenčka</u> Novorojenčka se lahko kopa šele, ko je popek povsem zaceljen, kar se običajno zgodi med 2 in 3 tednom starosti. Do takrat izvajamo le posteljne kopeli. <u>Močnejša krvavitev iz popka</u> V tem primeru je potrebno prepogniti zloženeček v trd tampon, z njim pritiskati na popek, da se krvavitev zaustavi in takoj obiskati zdravnika.	
	<i>Glej prilogo!</i>
	<i>Prepogosta nega podaljša čas sušenja in s tem časa do odpada krna popkovnice in podaljša čas celjenja ležišča popka. Poleg tega se lahko popek z nepravilno ali prepogosto nego tudi poškoduje.</i>
	<i>Dobro poučeni starši bodo pozitivno vplivali na najhitrejšo, najvarnejšo in najbolj optimalno celjenje popka.</i>
	<i>Tveganje za okužbo popka zmanjšuje tudi 24-urno sobivanje matere in novorojenčka (rooming-in) ter stik novorojenčkove in materine kože ob rojstvu, ko se otrok kolonizira s pretežno ne patogenimi bakterijami materine kožne flore.</i>

NACIONALNI PROTOKOLI AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Opombe, omejitve protokola:

Priloga 1: Zdravstvena nega popka novorojenčka

Temeljna literatura:

- Arifeen, S.E., Mullany, L.C., Shah, R., Mannan, I., Rahman, S.M., Talukder, M.R., et al. 2012. The effect of cord cleansing with chlorhexidine on neonatal mortality in rural Bangladesh: a community-based, cluster-randomised trial. *The Lancet*; 379(9820), pp. 1022-1028.
- Capurro, H., 2004. Topical umbilical cord care at birth: RHL commentary (last revised: 30 September). The WHO Reproductive Health Library; Geneva: World Health Organization.
- Conde-Agudelo, A., Díaz-Rossello, J.L. 2016. Kangaroo mother care to reduce morbidity and mortality in low birthweight infants. *Cochrane*; 23(8), pp. 7-27.
- Imdad, A., Bautista, R.M., Senen, K.A., Uy, M.E., Mantaring, J.B. & Bhutta, Z.A. 2013. Umbilical cord antiseptics for preventing sepsis and death among newborns. *Cochrane* ; 5(CD008635), pp. 3-18.
- Remington, J.S, Klein, J.O., Wilson, C.B., Nizet, V. & Maldonado, Y.A. 2011. *Infectious Diseases of the Fetus and Newborn Infant*. 7th ed. Philadelphia: Elsevier Saunders; pp. 241-242.
- Karumbi, J., Mulaku, M., Aluvaala, J., English, M. & Opiyo, N. 2013. Topical umbilical cord care for prevention of infection and neonatal mortality. *The Pediatric Infectious Disease Journal*; 32(1), pp. 78-83.
- Sathiyamurthy, S., Banerjee, J. & Godambe, S.V. 2016. Antiseptic use in the neonatal intensive care unit - a dilemma in clinical practice: An evidence based review. *World Journal of Clinical Pediatrics* ; 5(2), pp. 159-171.
- McDonald, S.J., Middleton, P., Dowswell, T. & Morris, P.S. 2013. Effect of timing of umbilical cord clamping of term infants on maternal and neonatal outcomes. *Cochrane*; 7(1), pp. 2-16.
- Mullany, L.C., Saha, S.K., Shah, R., Islam, M.S., Rahman, M., Islam, M., et al. 2012. Impact of 4.0% chlorhexidine cord cleansing on the bacteriologic profile of the newborn umbilical stump in rural Sylhet District, Bangladesh: a community-based, cluster-randomized trial. *The Pediatric Infectious Disease Journal*; 31(5), pp. 444-50.
- Mullany, L.C., Shah, R., E.I. Arifeen S., Mannan, I., Winch, P.J., Hill, A., et al. 2013. Chlorhexidine cleansing of the umbilical cord and separation time: a cluster-randomized trial. *Pediatrics*, 131(4), pp. 708-15.
- Shariff, J.A., Lee, K.C., Leyton, A., & Abdalal, S. 2016. Neonatal mortality and topical application of chlorhexidine on umbilical cord stump: a meta-analysis of randomized control trials. *Public Health*, 139, pp. 27-35.
- Rabe, H., Diaz Rossello, J.L., Duley, L. & Dowswell, T. 2012. Effect of timing of umbilical cord clamping and other strategies to influence placental transfusion at preterm birth on maternal and infant outcomes. *Cochrane*, 8(CD003248), pp. 2 – 16.

	organ, ki izdaja sklepe o ustreznosti:	številka sklepa:	datum:	odgovorna oseba:
sklepi skrbnikov nacionalnega protokola	Sekcija MS in ZT v pediatriji			
	Sekcija MS in ZT v patronažni dejavnosti	9/18	14.11.2018	<i>Janja Gržinić</i> <i>Majda Oštir</i>
	Sekcija medicinskih sester in babic			
I. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Delovna skupina za nacionalne protokole ZBN	14/5/2018	16.5.2018	<i>Lojzka Prestor</i>
II. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Upravni odbor Zbornice - Zveze	463/30	13.02.2019	<i>Monika Ažman</i>
III. sklep o ustreznosti nacionalnega protokola	Razširjeni strokovni kolegij za zdravstveno in babiško nego	08a/92-2014	16.04.2014	<i>Zdenka Kramar</i>

Dokument objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze dne **11.03.2019**

Nacionalni protokol se uporablja najmanj do: **10.03.2021**